

Founders: State University of Economics and Technology

ISSN: 3041-1246

E-mail: ete@duet.edu.ua Journal homepage: <https://ete.org.ua>

JEL: H71, R51, H83, O33

DOI: 10.62911/ete.2026.04.01.08

Digitalization of Local Tax Administration in the System of Generating Own Revenues and Ensuring Financial Self-Sufficiency of Territorial Communities

Citation:

Smyrna, O. (2026). Digitalization of Local Tax Administration in the System of Generating Own Revenues and Ensuring Financial Self-Sufficiency of Territorial Communities. Scientific and practical journal "Economics and technical engineering", Vol.4 No.1 (2026), 96–108 <https://doi.org/10.62911/ete.2026.04.01.08>

Olha Smyrna

Assoc. Prof., PhD, State University of Economics and Technology, Kryvyi Rih, Ukraine

e-mail: : smyrna_ov@duet.edu.ua

 ORCID ID: 0000-0001-9463-0991

Abstract: The article examines the role of digitalization in local tax administration within the system of forming own-source revenues and ensuring the financial self-sufficiency of territorial communities in Ukraine. The study is motivated by the ongoing decentralization reform and the growing importance of local governments' fiscal capacity for providing public services and supporting local development. The purpose of the research is to substantiate theoretically and assess empirically the impact of digital tax administration on the expansion of the local tax base and the strengthening of community financial autonomy. The methodological framework combines a systemic approach, comparative analysis, structural-logical analysis, institutional analysis, economic-statistical methods, and graphical and tabular generalization. The results demonstrate that own revenues of local budgets increased from UAH 398.1 billion in 2022 to UAH 514.0 billion in 2025, while local taxes such as the single tax, land fees, and real estate tax showed stable growth. The analysis identifies significant reserves for increasing revenues through improved administration, better integration of cadastral and property registries, and the use of geoinformation systems. The paper develops a conceptual architecture of the digital ecosystem of local tax administration, highlighting the interaction between registries, integration services, tax administration, analytics, the treasury system, and territorial communities. The study concludes that digitalization is becoming a key factor in improving the efficiency of local revenue mobilization by increasing transparency, reducing information asymmetry, automating tax administration processes, and enhancing the completeness of taxpayer and property records. However, the current digital infrastructure remains fragmented, and insufficient interoperability between registries and local authorities limits the full realization of communities' tax potential. Further development of integrated digital platforms, geoinformation technologies, and advanced analytics is essential for strengthening the financial self-sufficiency of territorial communities.

Received: 03/06/2026

Accepted: 10/06/2026

Keywords: local taxes; tax administration; digitalization; territorial communities; financial self-sufficiency; own-source revenues of local budgets; decentralization; geoinformation systems; digital transformation; digital ecosystem

JEL: H71, R51, H83, O33

Digitalization of Local Tax Administration in the System of Generating Own Revenues and Ensuring Financial Self-Sufficiency of Territorial Communities

Olha Smyrna

Assoc.Prof., PhD, State University of Economics and Technology, Kryvyi Rih, Ukraine

e-mail: smyrna_ov@duet.edu.ua

 ORCID ID: 0000-0001-9463-0991

Abstract: The article examines the role of digitalization in local tax administration within the system of forming own-source revenues and ensuring the financial self-sufficiency of territorial communities in Ukraine. The study is motivated by the ongoing decentralization reform and the growing importance of local governments' fiscal capacity for providing public services and supporting local development. The purpose of the research is to substantiate theoretically and assess empirically the impact of digital tax administration on the expansion of the local tax base and the strengthening of community financial autonomy. The methodological framework combines a systemic approach, comparative analysis, structural-logical analysis, institutional analysis, economic-statistical methods, and graphical and tabular generalization. The results demonstrate that own revenues of local budgets increased from UAH 398.1 billion in 2022 to UAH 514.0 billion in 2025, while local taxes such as the single tax, land fees, and real estate tax showed stable growth. The analysis identifies significant reserves for increasing revenues through improved administration, better integration of cadastral and property registries, and the use of geoinformation systems. The paper develops a conceptual architecture of the digital ecosystem of local tax administration, highlighting the interaction between registries, integration services, tax administration, analytics, the treasury system, and territorial communities. The study concludes that digitalization is becoming a key factor in improving the efficiency of local revenue mobilization by increasing transparency, reducing information asymmetry, automating tax administration processes, and enhancing the completeness of taxpayer and property records. However, the current digital infrastructure remains fragmented, and insufficient interoperability between registries and local authorities limits the full realization of communities' tax potential. Further development of integrated digital platforms, geoinformation technologies, and advanced analytics is essential for strengthening the financial self-sufficiency of territorial communities.

Keywords: local taxes; tax administration; digitalization; territorial communities; financial self-sufficiency; own-source revenues of local budgets; decentralization; geoinformation systems; digital transformation; digital ecosystem.

Цифровізація адміністрування місцевих податків у системі формування власних доходів та фінансової самодостатності територіальних громад

Ольга Смирна

Доцент, к.е.н, Державний університет економіки і технологій, Кривий Ріг, Україна

e-mail: smyrna_ov@duet.edu.ua

 ORCID ID: 0000-0001-9463-0991

Анотація: Стаття присвячена дослідженню ролі цифровізації адміністрування місцевих податків у системі формування власних доходів та забезпечення фінансової самодостатності територіальних громад України. Метою роботи є теоретичне обґрунтування та емпіричне оцінювання впливу цифровізації податкового адміністрування на розширення податкової бази та зміцнення фінансової автономії територіальних громад. Методологія дослідження базується на застосуванні системного підходу, порівняльного, структурно-логічного та інституційного аналізу, економіко-статистичних методів, а також методів графічного та табличного узагальнення. Адміністрування місцевих податків розглядається як багаторівнева

цифрова екосистема, що об'єднує державні реєстри, податкові органи, аналітичні платформи та органи місцевого самоврядування. Результати аналізу свідчать про стабільне зростання власних доходів місцевих бюджетів, зокрема надходжень від єдиного податку, плати за землю та податку на нерухоме майно. Виявлено значні резерви нарощування доходів через удосконалення адміністрування місцевих податків, інтеграцію кадастрових реєстрів та впровадження геоінформаційних систем. Запропоновано концептуальну архітектуру цифрової екосистеми, що відображає взаємодію ключових стейкхолдерів фіскального процесу: від казначейства до територіальних громад. Обґрунтовано, що цифровізація підвищує ефективність мобілізації доходів завдяки прозорості, зменшенню інформаційної асиметрії та автоматизації адміністрування. Встановлено, що фрагментарність наявної інфраструктури та недостатня взаємодія між реєстрами обмежують повну реалізацію податкового потенціалу громад. Розвиток інтегрованих цифрових платформ визначено як стратегічну передумову зміцнення фінансової самодостатності територій.

Ключові слова: місцеві податки; податкове адміністрування; цифровізація; територіальні громади; фінансова самодостатність; власні доходи місцевих бюджетів; децентралізація; геоінформаційні системи; цифрова трансформація; цифрова екосистема.

Вступ (Introduction)

У сучасних умовах децентралізації та посилення ролі місцевого самоврядування фінансова самодостатність територіальних громад є однією з ключових передумов їх сталого соціально-економічного розвитку. Здатність органів місцевого самоврядування забезпечувати належний рівень публічних послуг, розвивати інфраструктуру, підтримувати місцеве підприємництво та реалізовувати програми розвитку значною мірою залежить від обсягів власних доходів місцевих бюджетів. Власні доходи формують основу фінансової незалежності громад, зменшують їх залежність від міжбюджетних трансфертів та підвищують ефективність управління фінансовими ресурсами.

Важливе місце у структурі власних доходів місцевих бюджетів займають місцеві податки і збори, насамперед єдиний податок, плата за землю та податок на нерухоме майно. Саме ці надходження забезпечують громадам можливість самостійно фінансувати поточні потреби та реалізовувати стратегічні напрями розвитку. Водночас практика функціонування територіальних громад свідчить про наявність значних резервів зростання податкових надходжень, пов'язаних із неповнотою обліку об'єктів оподаткування, недостатньою інтеграцією інформаційних ресурсів, тінізацією господарської діяльності та недосконалістю механізмів адміністрування місцевих податків.

За таких умов особливої актуальності набуває цифровізація податкового адміністрування, яка передбачає використання електронних сервісів, інтегрованих державних реєстрів, геоінформаційних систем, технологій великих даних та аналітичних платформ для підвищення ефективності обліку платників податків, розширення податкової бази та збільшення доходів місцевих бюджетів. Цифрові технології створюють передумови для підвищення прозорості податкових процесів, скорочення адміністративних витрат, покращення податкової дисципліни та зміцнення фінансової самодостатності територіальних громад.

Питання формування власних доходів місцевих бюджетів та забезпечення фінансової самодостатності територіальних громад посідають важливе місце у вітчизняних наукових дослідженнях. Теоретичні та прикладні аспекти фінансової децентралізації, зміцнення доходної бази місцевих бюджетів, оцінювання фінансової спроможності територіальних громад та підвищення ефективності управління місцевими фінансами висвітлено у працях І. О. Луніної, О. П. Кириленка, І. З. Сторонянської, В. І. Кравченка, Н. В. Бібік, В. І. Варцаби, П. Маліборського, Г. В. Джегур та інших учених. У їхніх дослідженнях обґрунтовано визначальну роль власних доходів у забезпеченні фінансової автономії громад, розкрито особливості формування доходної частини місцевих бюджетів та визначено напрями підвищення ефективності використання фінансових ресурсів.

Окремий напрям досліджень присвячено ролі місцевих податків і зборів у формуванні

фінансової бази громад. Зокрема, С. В. Осадчук досліджує вплив податкових надходжень на фінансову спроможність територіальних громад та обґрунтовує необхідність удосконалення механізмів адміністрування місцевих податків. Водночас науковці наголошують на наявності значних резервів зростання доходів місцевих бюджетів за рахунок підвищення рівня обліку платників податків, удосконалення земельних відносин та зменшення масштабів тіньової економіки.

В умовах цифрової трансформації економіки особливої актуальності набувають дослідження, присвячені цифровізації податкового адміністрування. Теоретичні та практичні аспекти впровадження цифрових технологій у діяльність податкових органів розглядають Т.В. Мединська, Н.М. Ногінова, В. Сідляр, С. Герчаківський, С. Косс, В.Б. Гедз та інші науковці. У своїх роботах автори акцентують увагу на перевагах використання електронних сервісів, автоматизованих інформаційних систем, електронного документообігу та цифрових платформ для підвищення ефективності податкового контролю й покращення взаємодії між державою та платниками податків.

Значний внесок у розвиток концептуальних засад цифрового податкового адміністрування здійснюють міжнародні організації, насамперед OECD. У межах концепції «Tax Administration 3.0» цифрова трансформація розглядається як перехід до інтегрованої моделі адміністрування податків, за якої податкові процеси автоматично вбудовуються у господарську діяльність платників. У звітах OECD останніх років особлива увага приділяється використанню великих даних (Big Data), штучного інтелекту, інтегрованих державних реєстрів та цифрових платформ для підвищення ефективності податкового адміністрування.

Як зазначають Ю. Жукова, Н. Гавриленко, О. Грищенко та Н. Козіцька, цифровізація не змінює базових функцій фіскального адміністрування (контроль, планування, організацію та мотивацію), проте суттєво трансформує способи їх реалізації через використання цифрових платформ, автоматизованих інформаційних систем та електронних сервісів. Таким чином, цифрова трансформація податкової сфери спрямована насамперед на підвищення ефективності виконання фіскальних функцій та якості управлінських рішень.

Водночас аналіз наукових праць свідчить, що питання впливу цифровізації адміністрування саме місцевих податків на формування власних доходів та фінансову самодостатність територіальних громад залишаються недостатньо дослідженими. Потребують подальшого наукового обґрунтування механізми використання геоінформаційних систем для адміністрування плати за землю та податку на нерухоме майно, інтеграції державних інформаційних ресурсів, застосування цифрової аналітики в управлінні місцевими фінансами та оцінювання впливу цифрових інструментів на податковий потенціал громад.

Інформаційною базою дослідження стали офіційні статистичні та аналітичні матеріали Міністерства фінансів України, Державної податкової служби України, Міністерства розвитку громад та територій України, а також міжнародні аналітичні звіти Організації економічного співробітництва та розвитку (OECD), зокрема в межах концепції «Tax Administration 3.0». Додатково використано нормативно-правові акти, що регулюють систему місцевого оподаткування та функціонування державних інформаційних реєстрів.

Метою статті є теоретичне обґрунтування та емпіричне оцінювання впливу цифровізації адміністрування місцевих податків на формування власних доходів і забезпечення фінансової самодостатності територіальних громад України, а також визначення перспективних напрямів удосконалення цифрових інструментів податкового адміністрування.

Для досягнення поставленої мети в роботі визначено такі дослідницькі завдання:

- узагальнити теоретичні підходи до трактування фінансової самодостатності територіальних громад та ролі місцевих податків у її забезпеченні;
- проаналізувати структуру та динаміку власних доходів місцевих бюджетів України за останні роки;
- оцінити сучасний стан цифровізації адміністрування місцевих податків в Україні;
- визначити ключові цифрові інструменти та платформи, що використовуються в процесі податкового адміністрування;
- виявити основні проблеми та обмеження цифрової трансформації місцевого

оподаткування;

- обґрунтувати вплив цифровізації на розширення податкової бази та зростання доходів місцевих бюджетів;

- сформулювати напрями подальшого розвитку цифрової екосистеми адміністрування місцевих податків у контексті зміцнення фінансової самодостатності громад.

Матеріали та методи (Materials and Methods)

Методологічну основу дослідження становлять загальнонаукові та спеціальні методи пізнання економічних процесів, зокрема: системний підхід для розгляду адміністрування місцевих податків як складної багаторівневої цифрової екосистеми; порівняльний аналіз для оцінювання динаміки податкових надходжень місцевих бюджетів України за 2022–2025 рр.; структурно-логічний аналіз для визначення ролі окремих місцевих податків у формуванні власних доходів територіальних громад; економіко-статистичні методи для обробки офіційних бюджетних показників та оцінювання темпів зростання доходів; інституційний підхід для дослідження ролі державних реєстрів, органів місцевого самоврядування та податкових органів у процесі цифровізації адміністрування податків; графічне узагальнення та табличний метод для візуалізації результатів аналізу цифрових інструментів та структури доходів місцевих бюджетів.

Застосування зазначених методів дозволило комплексно дослідити взаємозв'язок між рівнем цифровізації адміністрування місцевих податків та фінансовою самодостатністю територіальних громад, а також визначити ключові напрями підвищення ефективності податкового адміністрування в умовах цифрової трансформації.

Результати (Results)

Важливою інституційною основою фінансової децентралізації в Україні є система територіальних громад. У результаті реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади замість понад 11 тис. місцевих рад у 2020 р. було сформовано 1469 територіальних громад, в т.ч. міських – 409, селищних – 435, сільських – 625, що стало основою сучасної моделі фінансової децентралізації в Україні. Станом на 2025 рік в Україні з них 31 громада знаходиться на непідконтрольній території (*Open Budget Portal*). Саме вони виступають основними суб'єктами формування та використання місцевих фінансових ресурсів, забезпечуючи реалізацію повноважень органів місцевого самоврядування та надання публічних послуг населенню.

Аналіз фінансової основи територіальних громад є ключовим для оцінювання результативності реформи децентралізації, оскільки саме обсяг власних доходів визначає рівень їхньої фінансової самодостатності та спроможності виконувати делеговані їй власні повноваження. У структурі доходів місцевих бюджетів України провідне місце займають податкові надходження, зокрема єдиний податок, плата за землю та податок на нерухоме майно, які безпосередньо формують ресурсну базу розвитку територій. Динаміка цих показників за 2022–2025 роки (таблиця 1) відображає як загальні тенденції зростання доходів місцевих бюджетів, так і наявність значного нереалізованого податкового потенціалу громад, що, у свою чергу, актуалізує питання вдосконалення адміністрування місцевих податків та подальшої цифровізації цього процесу.

На основі даних таблиці можна зробити такі висновки. За 2022–2025 рр. власні доходи місцевих бюджетів зросли з 398,1 млрд грн до 514,0 млрд грн, або на 115,9 млрд грн (29,1%). Найвищі темпи зростання демонстрував єдиний податок: з 47,2 млрд грн у 2022 р. до 76,4 млрд грн у 2025 р., що становить приріст 61,9%. Надходження від плати за землю збільшилися з 29,6 млрд грн до 45,3 млрд грн, або на 53,0 %, що свідчить про значний потенціал цифровізації земельного адміністрування та використання геоінформаційних систем. Податок на нерухоме майно також демонструє стійке зростання: з 7,1 млрд грн у 2022 р. до 12,7 млрд грн у 2025 р., що підтверджує необхідність інтеграції реєстрів нерухомості та податкових баз даних.

Таблиця 1. Динаміка доходів загального фонду місцевих бюджетів України у 2022–2025 рр.

Показник, млрд грн	2022	2023	2024	2025
Доходи загального фонду місцевих бюджетів (без трансфертів)	398,1	441,9	451,0	514,0
Темп приросту, %	13,1*	11,0	2,1	14,0
Єдиний податок	47,2	55,8	69,1	76,4
Плата за землю	29,6	34,5	39,3	45,3
Податок на нерухоме майно	7,1	9,1	н.д.	12,7

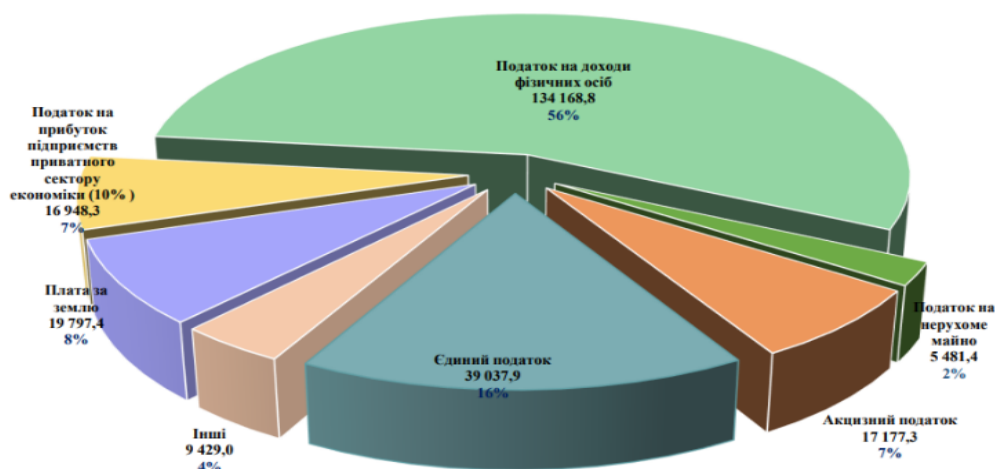
*порівняно з 2021 роком

Джерело: сформовано автором за даними Міністерства фінансів України

Аналіз динаміки доходів місцевих бюджетів свідчить про зростання ролі власних податкових надходжень у забезпеченні фінансової самодостатності територіальних громад. Водночас значні резерви подальшого збільшення доходної бази пов'язані з удосконаленням адміністрування місцевих податків. З огляду на те, що найбільшу частку серед місцевих податків формують єдиний податок, плата за землю та податок на нерухоме майно, особливої актуальності набуває впровадження цифрових інструментів обліку, контролю та аналітики, здатних забезпечити повноту виявлення об'єктів оподаткування та підвищити ефективність мобілізації доходів до місцевих бюджетів.

Подальша оцінка фінансової самодостатності територіальних громад потребує аналізу не лише динаміки окремих податкових надходжень, а й структури доходів місцевих бюджетів у цілому. Особливий інтерес у контексті цифровізації адміністрування місцевих податків становить співвідношення власних доходів і міжбюджетних трансфертів, а також місце місцевих податків у формуванні доходної бази громад. Саме структура надходжень дозволяє оцінити рівень фінансової автономії територіальних громад та визначити потенційний вплив цифрових інструментів на мобілізацію податкових ресурсів.

Незважаючи на вагому роль міжбюджетної підтримки в умовах воєнного стану, основою довгострокової фінансової стійкості громад залишаються власні доходи, насамперед податкові надходження. У цьому контексті цифровізація адміністрування місцевих податків розглядається як важливий інструмент розширення податкової бази, підвищення повноти обліку платників та об'єктів оподаткування, а також зростання ефективності управління доходами місцевих бюджетів. Структура фактичних надходжень загального фонду місцевих бюджетів та міжбюджетних трансфертів за січень–травень 2026 року представлена на рис. 1 та рис. 2.

Рисунок 1. Структура фактичних надходжень загального фонду місцевих бюджетів (без міжбюджетних трансфертів) за січень - травень 2026 р.(242 040,1 млн грн.)

Джерело: побудовано авторами на основі аналітики Міністерства фінансів України

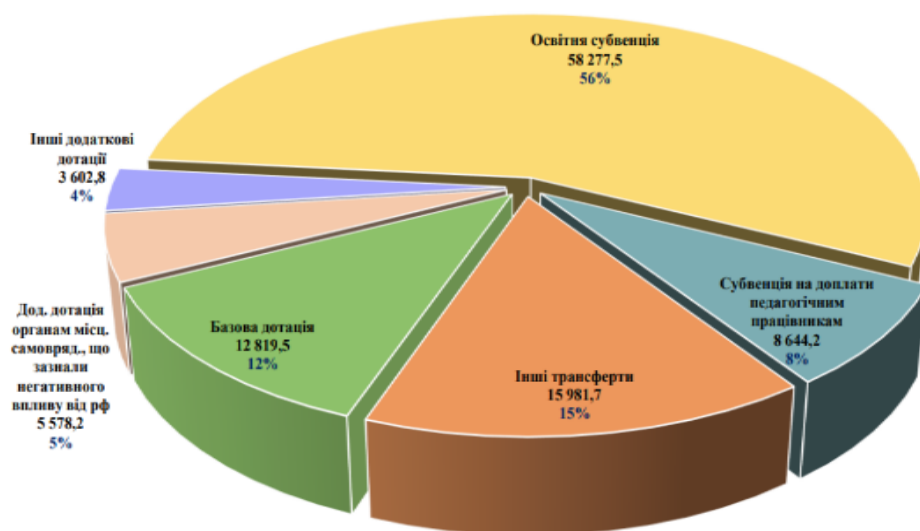

Рисунок 2. Структура трансфертів перерахованих місцевим бюджетам за січень - травень 2026 р. (104 903,8 млн грн.)

Джерело: побудовано авторами на основі аналітики Міністерства фінансів України

За підсумками січня-травня 2026 року до загального фонду місцевих бюджетів України без урахування міжбюджетних трансфертів надійшло 242,0 млрд грн, що на 16,1 % (або на 33,5 млрд грн) перевищує показник аналогічного періоду 2025 року. Це свідчить про збереження позитивної динаміки формування власної доходної бази територіальних громад навіть в умовах воєнних викликів.

Основним джерелом доходів місцевих бюджетів залишається податок на доходи фізичних осіб, надходження якого за п'ять місяців 2026 року становили 134,2 млрд грн, що на 19,6 % більше порівняно з відповідним періодом попереднього року. Водночас позитивну динаміку демонстрували й основні місцеві податки. Зокрема, надходження єдиного податку досягли 39,0 млрд грн (+10,4 %), плати за землю – 19,8 млрд грн (+13,7 %), а податку на нерухоме майно – 5,5 млрд грн (+12,9 %). Зростання надходжень за цими платежами підтверджує важливу роль місцевих податків у забезпеченні фінансової стійкості громад та наявність потенціалу для подальшого розширення доходної бази шляхом удосконалення механізмів їх адміністрування.

Станом на 1 червня 2026 року виконання річних планових показників доходів загального фонду місцевих бюджетів становило 44,3 %, що перевищує нормативний рівень виконання на відповідну дату (41,7 %). Найвищий рівень виконання спостерігався за надходженнями податку на прибуток підприємств приватного сектору економіки (80,6 %) та єдиного податку (48,6 %).

Водночас важливим джерелом фінансового забезпечення громад залишаються міжбюджетні трансферти. За січень-травень 2026 року місцевим бюджетам було перераховано 104,9 млрд грн трансфертів, з яких найбільшу частку становила освітня субвенція. Крім того, у повному обсязі профінансовано базову дотацію та додаткову дотацію для громад, що зазнали негативного впливу внаслідок збройної агресії. Отримані результати свідчать про збереження значної ролі міжбюджетної підтримки у фінансовому забезпеченні територіальних громад, хоча саме зростання власних податкових надходжень формує основу їх фінансової самодостатності.

Фінансова самодостатність територіальної громади характеризує її здатність забезпечувати виконання власних і делегованих повноважень за рахунок наявних фінансових ресурсів без надмірної залежності від міжбюджетних трансфертів. У сучасних умовах децентралізації саме рівень забезпеченості власними доходами виступає одним із ключових індикаторів ефективності функціонування місцевого самоврядування.

Формування фінансово спроможних громад є необхідною умовою забезпечення якісних публічних послуг, розвитку місцевої інфраструктури, підтримки підприємництва та реалізації

програм соціально-економічного розвитку. Відповідно, важливого значення набуває пошук механізмів збільшення власних доходів місцевих бюджетів та підвищення ефективності їх адміністрування.

Цифровізація адміністрування місцевих податків в Україні є складовою загальної трансформації системи державного управління та податкової сфери, яка реалізується через впровадження електронних сервісів, автоматизованих інформаційних систем та інтеграцію державних реєстрів. Її ключова мета полягає у підвищенні прозорості податкових процесів, забезпеченні повноти обліку платників і об'єктів оподаткування та зміцненні доходної бази місцевих бюджетів.

На практиці цифровізація місцевого оподаткування в Україні має фрагментарний характер. Найбільш розвинутими є сервіси адміністрування загальнодержавних податків, тоді як місцеві податки (плата за землю, податок на нерухоме майно, єдиний податок) значною мірою залежать від якості міжреєстрового обміну даними та рівня цифрової зрілості органів місцевого самоврядування.

Ключову роль у цифровій інфраструктурі відіграє Державна податкова служба України, яка забезпечує функціонування електронного кабінету платника податків, систем електронної звітності та автоматизованого обліку податкових зобов'язань. Водночас важливими є інтегровані державні реєстри, зокрема земельний кадастр та реєстр речових прав на нерухоме майно, які формують базу для нарахування місцевих податків.

Таблиця 2. Архітектура цифрової екосистеми податкового адміністрування України

Сфера	Платформа / сервіс	Функціональне призначення	Роль у цифровізації
Податкове адміністрування	Електронний кабінет платника ДПС	Подання звітності, взаємодія з податковими органами	Основний інструмент з цифрового податкового адміністрування
Податкове адміністрування	Моя податкова	Мобільний доступ до податкових даних і сплати	Мобільна цифровізація податкових послуг
Податкові сервіси	ЗІР (Загальнодоступний інформаційно-довідковий ресурс)	Податкові роз'яснення та консультації	Підвищення прозорості податкового законодавства
Податкові реєстри	Реєстр платників ПДВ	Перевірка статусу платника ПДВ	Контроль податкової реєстрації
Податкові системи	ЄРПН (Єдиний реєстр податкових накладних)	Облік податкових накладних	Автоматизація адміністрування ПДВ
	СЕА ПДВ	Електронне адміністрування ПДВ	Контроль податкових зобов'язань у режимі реального часу
	СЕА РП (акциз)	Контроль обігу підакцизних товарів	Цифровий контроль акцизної політики
Фіскалізація	ПРО (програмні РРО)	Реєстрація розрахункових операцій	Діджиталізація касових операцій бізнесу
Е-звітність	Єдине вікно подання е-звітності	Подання фінансової та податкової звітності	Автоматизація звітності бізнесу
Е-урядування	Дія (Diia)	Надання державних послуг онлайн	Інтеграція держави в єдину цифрову екосистему
Відкриті дані	Open Data Portal	Доступ до відкритих державних даних	Прозорість і аналітика державного управління
Бізнес-аналітика	Opendatabot	Перевірка компаній і судових даних	Підвищення прозорості бізнес-середовища

	YouControl	Комплаєнс і аналіз бізнесу	Аналітика ризиків і фінансової прозорості
Публічні закупівлі	Prozorro	Електронні державні закупівлі	Прозорість витрат бюджетних
Реєстри бізнесу	ЄДР (Єдиний державний реєстр юридичних осіб та ФОП)	Державна реєстрація суб'єктів господарювання	Формування первинної бази платників податків
Реєстри майнових прав	Державний реєстр речових прав на нерухоме майно	Облік прав власності на нерухомість	Забезпечення оподаткування нерухомого майна
Земельні ресурси	Державний земельний кадастр	Облік земельних ділянок і їх характеристик	Формування бази для земельного податку
Інфраструктура	КЕП (електронний підпис)	Підписання електронних документів	Базова технологія цифрової взаємодії
Державна інтеграційна інфраструктура	Трембіта	Система електронної взаємодії державних електронних ресурсів (шина даних)	Забезпечення міжвідомчого обміну даними між реєстрами, ДПС, Мін'юстом, Дія та іншими державними системами
Електронна ідентифікація	BankID НБУ	Автентифікація користувачів через банки	Надійний доступ до державних і податкових електронних сервісів
Електронна ідентифікація	ID.GOV.UA (через екосистему Дія)	Єдина система електронної ідентифікації громадян	Уніфікація доступу до цифрових державних послуг
Антикорупційний контроль	Єдиний державний реєстр електронних декларацій НАЗК	Декларування доходів і майна посадових осіб	Підвищення прозорості, фінансовий контроль та виявлення корупційних і податкових ризиків

Джерело: сформовано автором

У контексті розвитку цифрової податкової інфраструктури особливого значення набуває її вплив на зменшення масштабів ухилення від сплати місцевих податків, які традиційно характеризуються високим рівнем інформаційної асиметрії та складністю адміністрування на рівні територіальних громад. Місцеві податки, зокрема податок на майно, земельний податок та єдиний податок для суб'єктів малого підприємництва, значною мірою залежать від якості даних про об'єкти оподаткування та повноти їх обліку.

Цифровізація податкового адміністрування змінює саму логіку контролю, забезпечуючи інтеграцію податкових даних із державними реєстрами та геоінформаційними системами. Зокрема, використання Єдиного державного реєстру, Державного земельного кадастру та реєстру речових прав на нерухоме майно у поєднанні з аналітичними інструментами дозволяє автоматично ідентифікувати об'єкти оподаткування та мінімізувати ризики їх приховування або заниження податкової бази.

Важливу роль у цьому процесі відіграють інфраструктурні рішення електронного урядування, зокрема система «Трембіта», яка забезпечує міжвідомчий обмін даними між реєстрами та органами місцевого самоврядування. Завдяки цьому формується єдиний інформаційний простір, у якому дані про майно, землю, реєстрацію бізнесу та фізичних осіб узгоджуються автоматизовано, що суттєво знижує можливості для ухилення від місцевого оподаткування.

Додатковим елементом підвищення прозорості виступають геоінформаційні системи

(ГІС), які забезпечують просторову прив'язку об'єктів оподаткування. Їх використання дозволяє органам місцевого самоврядування більш точно визначати податкову базу, здійснювати моніторинг використання земельних ресурсів та виявляти невраховані або неправильно задекларовані об'єкти нерухомості.

Таким чином, цифрові технології трансформують механізми адміністрування місцевих податків від декларативно-реєстраційної моделі до інтегрованої системи даних, у якій контроль здійснюється на основі автоматизованого обміну інформацією та аналітики в режимі майже реального часу. Це не лише підвищує фінансову ефективність на рівні громад, але й суттєво зменшує простір для ухилення від оподаткування.

Проведений аналіз свідчить, що цифрова інфраструктура адміністрування місцевих податків в Україні вже сформована, однак її елементи функціонують переважно автономно та потребують подальшої інтеграції. Найбільш технологічно розвиненим є блок електронних сервісів ДПС, тоді як найбільші резерви підвищення ефективності пов'язані з удосконаленням міжреєстрової взаємодії та впровадженням ГІС-технологій на рівні територіальних громад, що дозволяють візуалізувати об'єкти оподаткування, уточнювати межі земельних ділянок, виявляти невраховані об'єкти та підвищувати точність податкового обліку. ГІС виконують важливу допоміжну функцію в системі податкового адміністрування, забезпечуючи просторову прив'язку об'єктів оподаткування та формування геоданих для розрахунку місцевих податків. Їх інтеграція з кадастровими та реєстровими системами дозволяє підвищити точність податкової бази та ефективність адміністрування земельного й майнового оподаткування.

Особливо важливим є розвиток єдиної цифрової екосистеми адміністрування місцевих податків, яка б поєднувала податкові дані, кадастрову інформацію та реєстри нерухомості в режимі реального часу. Це дозволить мінімізувати втрати податкового потенціалу громад, підвищити точність нарахувань та забезпечити більш ефективне управління місцевими фінансовими ресурсами.

Додатковим важливим виміром дослідження податкової бази та ефективності місцевих бюджетів є концепція агломераційного розвитку, яка розглядає великі міста та прилеглі територіальні громади як єдиний економічний простір. У цьому контексті значущими є положення дослідження К. Швабія, професора та експерта *Growford Institute*, згідно з якими агломерації виступають ключовими драйверами економічного зростання та післявоєнного відновлення України.

Великі міста концентрують основні фінансові ресурси, податкову базу, інвестиційний потенціал та інституційну спроможність, що забезпечує формування потужного бюджетного ресурсу для реалізації інфраструктурних і соціальних проєктів. Водночас прилеглі громади інтегруються у спільний економічний простір через трудову міграцію, транспортні зв'язки та кооперацію у сфері публічних послуг, що формує ефект економічної синергії (*Shvabii, K. 2026*).

У межах проведеного дослідження бюджетної та податкової спроможності великих міст України (зокрема Києва, Львова, Одеси, Чернівців та Ужгорода) встановлено, що структура власних доходів місцевих бюджетів формується переважно за рахунок податку на доходи фізичних осіб та місцевих податків і зборів. При цьому Київ демонструє найвищу концентрацію податкових надходжень і домінуючу роль у бюджетній системі країни, тоді як інші великі міста характеризуються відносно більш збалансованою структурою доходів.

Особливу увагу привертає роль місцевих податків і зборів як індикатора податкової автономії громад, найвищий рівень якої зафіксовано у Львові. Це свідчить про посилення спроможності окремих територіальних громад формувати власну ресурсну базу та зменшувати залежність від трансфертів центрального бюджету.

Аналіз динаміки податкових надходжень також підтверджує наявність значного агломераційного ефекту: великі міста демонструють вищі темпи зростання як за податком на доходи фізичних осіб, так і за податком на майно порівняно із середніми показниками по країні. Зокрема, Львів характеризується найбільш динамічним зростанням податкових надходжень, що свідчить про посилення його ролі як регіонального економічного центру.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що агломераційний підхід дозволяє розглядати великі міста не лише як адміністративні одиниці, а як інтегровані економічні системи, здатні формувати значну частину податкового потенціалу держави. У поєднанні з процесами цифровізації податкового адміністрування це створює передумови для підвищення ефективності місцевих бюджетів, посилення податкової дисципліни та стимулювання економічного зростання регіонів.

Проведене дослідження підтверджує, що формування фінансово спроможних територіальних громад в Україні є багатовимірним процесом, який поєднує інституційні, економічні та технологічні чинники. Ключовими детермінантами фінансової спроможності виступають децентралізація, структура місцевих податкових надходжень, рівень економічної активності територій, а також здатність органів місцевого самоврядування ефективно адмініструвати власні доходи.

В умовах сучасних трансформацій особливого значення набуває цифровізація податкового адміністрування, яка змінює саму логіку формування та контролю місцевих бюджетів. Перехід від фрагментованих реєстрових систем до інтегрованої цифрової екосистеми забезпечує автоматизацію обліку об'єктів оподаткування, підвищення точності податкової бази та зменшення можливостей ухилення від сплати місцевих податків.

Додатковим системоутворюючим фактором виступає агломераційний ефект, який концентрує фінансові ресурси, податкову базу та інвестиційний потенціал у великих міських центрах. Це формує просторову нерівномірність розвитку громад, але водночас створює передумови для економічної синергії між містом та прилеглими територіями.

У результаті проведеного дослідження запропоновано графічне зображення архітектури цифрової екосистеми адміністрування місцевих податків в Україні, яке відображає структуровану взаємодію основних рівнів збору, обробки, інтеграції та використання податкової інформації. Запропонована модель охоплює послідовність руху даних від первинних державних реєстрів до аналітичних систем, Державної податкової служби, Державного казначейства та територіальних громад, що забезпечує цілісність і безперервність податкового адміністрування, а також підвищує прозорість і ефективність інформаційних потоків (рис. 3).

Рисунок 3. Цифрова екосистема адміністрування місцевих податків в Україні

Джерело: сформовано автором

Рисунок відображає логічну вертикальну структуру цифрової екосистеми, у якій кожен рівень виконує окрему функціональну роль: реєстри формують первинну базу даних, інтеграційні сервіси забезпечують міжсистемну взаємодію, Державна податкова служба здійснює адміністрування податків, аналітичний рівень забезпечує обробку та інтерпретацію даних, Державне казначейство виконує функції розподілу фінансових потоків, а територіальні громади використовують отримані ресурси для реалізації соціально-економічного розвитку. Така структура дозволяє забезпечити узгодженість інформаційних процесів та підвищити якість управлінських рішень у сфері місцевого оподаткування.

Висновки (Conclusions)

Проведене дослідження дозволило комплексно проаналізувати роль цифровізації адміністрування місцевих податків у формуванні власних доходів та забезпеченні фінансової самодостатності територіальних громад України. Встановлено, що власні податкові надходження, насамперед єдиний податок, плата за землю та податок на нерухоме майно, залишаються ключовим джерелом фінансової бази місцевих бюджетів і визначають рівень їхньої автономії.

Доведено, що цифровізація податкового адміністрування є важливим чинником підвищення ефективності мобілізації доходів громад, оскільки забезпечує автоматизацію обліку платників і об'єктів оподаткування, інтеграцію державних реєстрів, підвищення прозорості податкових процесів та зниження рівня інформаційної асиметрії. Використання електронних сервісів ДПС, державних реєстрів, систем електронної взаємодії та геоінформаційних технологій створює передумови для розширення податкової бази та мінімізації втрат доходів місцевих бюджетів.

Підтверджено, що цифрова трансформація податкової сфери змінює характер взаємодії між державою, податковими органами та платниками податків, переходячи від фрагментованої до інтегрованої моделі управління даними. Запропонована архітектура цифрової екосистеми адміністрування місцевих податків відображає цілісний підхід до організації інформаційних потоків і дозволяє забезпечити узгодженість функціонування всіх рівнів податкового адміністрування.

Водночас встановлено, що цифровізація місцевого оподаткування в Україні має переважно фрагментарний характер, а рівень інтеграції між реєстрами, податковими системами та органами місцевого самоврядування залишається недостатнім, що обмежує повну реалізацію податкового потенціалу територіальних громад.

Подальші дослідження доцільно зосередити на удосконаленні інтеграції державних реєстрів у єдину цифрову екосистему адміністрування місцевих податків, розвитку геоінформаційних систем для підвищення точності обліку об'єктів оподаткування, а також оцінюванні впливу цифрових технологій (Big Data, штучний інтелект) на податковий потенціал територіальних громад. Перспективним напрямом є також дослідження інституційних обмежень цифровізації та формування моделей оцінювання рівня цифрової зрілості місцевого податкового адміністрування.

Конфлікт інтересів (Conflicts of interest)

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів.

Фінансування (Funding)

Це дослідження не отримало зовнішнього фінансування.

Література (References)

Bereziuk, K. (2024, February 21). *Budgets of development or war: How the financial capacity of*

- communities has changed. Chesno. <https://www.chesno.org/post/5880/>
- Blishchuk, K. (2024). Sustainable development of territorial communities in the context of decentralization reforms. *Economic Space*, (190), 104–107. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/190-19>
- Development of communities and local business: What will change in local tax administration reform? (n.d.). *Public Space*. <https://lnk.ua/lcx4n22ob>
- Dzhehur, H. V. (2024). Financial capacity of communities: Features under contemporary challenges. *Public Governance*, 3(40), 58–71. [https://doi.org/10.32689/2617-2224-2024-3\(40\)-8](https://doi.org/10.32689/2617-2224-2024-3(40)-8)
- Hanziuk, S. M. (2024). Digital transformation of the tax system of Ukraine. *Economic Bulletin of Dniprovsk State Technical University*, (2(9)). <https://econvisnyk.dstu.dp.ua/article/view/319078>
- Havrylenko, N., Hryshchenko, O., & Kozitska, N. (2022). The impact of digital transformations on fiscal administration. *Economy and Society*, (41). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-38>
- Holovatska, S. I., & Martsenyuk, R. A. (2022). Modern trends in enterprise reporting administration in the digital economy. *Bulletin of Lviv University of Trade and Economics. Economic Sciences*, (70). <https://journals-lute.lviv.ua/index.php/visnyk-econom/article/view/1279/1206>
- Initiatives for digitalization and digital transformation of tax administration. (n.d.). <https://lnk.ua/BmYyzp2uf>
- Maliborskyi, P. (2023). Financial and budgetary capacity of territorial communities. *Public Administration: Concepts, Paradigm, Development, Improvement*, 6, 131–140. <https://doi.org/10.31470/2786-6246-2023-6-131-140>
- Martsenyuk, O., Humenna, O., & Dendobra, T. (2023). Prospects for strengthening financial self-sufficiency of territorial communities under decentralization. *Economy and Society*, (51). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-51-50>
- Medynska, T. V., & Nohinova, N. M. (n.d.). Digitalization of tax administration in Ukraine: Current state and prospects. *Economic Space*. <https://prostir.pdaba.dp.ua/>
- Ministry of Finance of Ukraine. Ofitsiynny sayt. <https://mof.gov.ua/uk/>
- Open Budget Portal. (n.d.). State web portal for citizens. <https://openbudget.gov.ua/?month=12&year=2025&budgetType=LOCAL>
- Orel, O. V. (2024). Resource provision priorities of public administration in territorial communities. *Economics, Management and Administration*, 4(110), 195–203. [https://doi.org/10.26642/ema-2024-4\(110\)-195-20321](https://doi.org/10.26642/ema-2024-4(110)-195-20321)
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2020). *Tax administration 3.0: The digital transformation of tax administration*. OECD Publishing. <https://lnk.ua/r49HxAmva>
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2024). *Tax administration 2024: Comparative information on OECD and other advanced and emerging economies*. <https://lnk.ua/vyS0A13r5>
- Osadchuk, S. V. (n.d.). Tax revenues as a tool for ensuring the financial capacity of territorial communities. *Economy and State*. <https://www.economy.in.ua/>
- Shvabii, K. (2026). Agglomeration as a growth point. *Censor.NET*. <https://lnk.ua/YnoAnPCZp>
- State Tax Service of Ukraine. (n.d.). Official website (electronic services, taxpayer electronic cabinet). <https://tax.gov.ua/>
- Tax Administration 3.0: Digital transformation of tax administration. (n.d.). <https://lnk.ua/Je1HIZGZE>
- Tax administration by communities: The Ministry of Development launches an experiment. (2026). *Decentralization Portal*. <https://decentralization.gov.ua/news/20474?page=19>
- Vinnytska, O., & Momotiuk, L. (2024). Theoretical foundations of tax administration: Basics of fiscal governance. *Economic Horizons*, 1(27). <https://eh.udpu.edu.ua/article/view/299231/310324>
- Volkova, V. V., & Volkova, N. I. (2022). *Local finance*. Vasyly' Stus Donetsk National University. <https://r2.donnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/3f034325-4c8d-4535-b4eb-2b77c79a03dc/content>
- Zhukova, Y. M. (2022). Development of the digital economy based on platformization. *Economy and Society*, (41). <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1532>